

فرایند

شناسائی و ثبت آثار تاریخی ، طبیعی و معنوی

در فهرست آثار ثبت ملی

○ ثبت آثار تاریخی در ایران :

((میراث فرهنگی شامل آثار باقیمانده از گذشتگان است که نشانگر حرکت انسان در طول تاریخ می باشد و با شناسائی آن زمینه شناخت هویت و خط حرکتی فرهنگی او میسر می گردد و از این طریق زمینه های عبرت برای انسان فراهم می آید.))

نخستین اقدام جدی در حفظ یک اثر تاریخی - فرهنگی ، بررسی، پژوهش اولیه و ثبت آن در فهرست آثار ملی است . ثبت مشخصات یک اثر در فهرست آثار ملی بدین منظور صورت میگیرد که امر حفاظت قانونی از آن برای مسئولین امر میسر گردد. این امر وظیفه خطیری است که در جوامع امروزی بعهدہ دولت ها نهاده شده است . هنگامی که یک اثر به ثبت ملی می رسد ، بدین معنی است که از این پس بین دولت و آحاد افراد جامعه و آن اثر تاریخی قوانین و مقررات ویژه ای حاکم است و روابط همگان با آن اثر تاریخی بوسیله قانون تنظیم و تعریف می شود . آثار تاریخی پس از ثبت ملی ، در پناه قانون قرار گرفته و مورد حمایت واقع می شوند و این آغاز دمیدن روحی تازه در کالبد آنهاست .

○ شرایط ثبت اثر در فهرست آثار ملی

- ۱ - اثر مبین بار غنی فرهنگ - تاریخی مقطعی از تاریخ کشور یا ارتباطات فرهنگی تاریخ کشور با دیگر جوامع و کشورها باشد .
- ۲ - اثر متعلق یا در ارتباط با شخصیت‌های برجسته تاریخ کشور بوده و یا نشانگر گوشه ای از زندگی ، فعالیت یا آثار آنان باشد
- ۳ - اثر در سطح ملی یا بین المللی شاخص یک مبدأ تاریخی یا نقطه عطف در تاریخ انسان یا دست ساخته های او و یا حرکتی تاریخی باشد .
- ۴ - اثر در سطح ملی یا بین المللی حاوی اطلاعات جامعی از تاریخ و معارف انسانی ، فرهنگ و تمدن بشری تاریخ علوم و فنون هنرها باشد و یا نقش تعیین کننده ای را در این زمینه ها ایفا کند .
- ۵ - اثر مکمل تعیین کننده ای برای مجموعه اسناد و مدارک و شواهد تاریخی و حلقه های پر کننده خلاء اطلاعات و اسناد مدارک فرهنگی تاریخی در یک دوره یا موضوع یا مجموعه باشد .
- ۶ - اثر نزد عامه مردم و عرف مورد احترام یا توجه خاص باشد .

○ موادی از قوانین مرتبط با ثبت آثار در فهرست آثار ملی

قانون حفظ آثار ملی مصوب ۱۲ آبان ماه ۱۳۰۹ شمسی

ماده اول : کلیه آثار صنعتی و ابنیه و اماکنی که تا اختتام دوره سلسله زندیه در مملکت ایران احداث شده اعم از منقول و غیرمنقول با رعایت ماده ۳ این قانون می توان جزء آثار ملی ایران محسوب داشت و در تحت حفاظت و نظارت دولت می باشد .

ماده دوم : دولت مکلف است از کلیه آثار ملی ایران که فعلاً معلوم و مشخص است و حیثیت تاریخی یا علمی یا صنعتی خاصی دارد ، فهرستی ترتیب داده و بعدها هم هرچه از این آثار مکشوف شود ضمیمه فهرست مزبور بنماید فهرست مزبور بعد از تنظیم طبع شده و به اطلاع عامه خواهد رسید .

○ قانون ثبت آثار ملی مصوب اول آبان ماه ۱۳۵۲

ماده واحده : به وزارت فرهنگ و هنر اجازه داده می شود علاوه بر آثار مشمول قانون حفظ آثار ملی مصوب آبان ماه ۱۳۰۹ آثار غیرمنقولی را که از نظر تاریخی یا شعون ملی واجد اهمیت باشد صرفنظر از تاریخ یا پیدایش آن با تصویب شورای عالی فرهنگ و هنر در عداد آثار ملی مذکور در قانون مزبور به ثبت برساند . آثار مذکور در این ماده مشمول کلیه قوانین و مقررات مربوط به آثار ملی خواهد بود . قانون فوق مشتمل بر یک ماده پس از تصویب مجلس شورای ملی در جلسه روز سه شنبه اول آبان ماه ۱۳۵۲ در جلسه روز دوشنبه دوازدهم آذرماه یکهزار و سیصدوپنجاه و دو شمسی به تصویب مجلس سنا رسید .

○ قانون تشکیل سازمان میراث فرهنگی کشور

بند ۶ - ثبت آثار ارزشمند منقول و غیرمنقول فرهنگی - تاریخی کشور در فهرست آثار ملی و فهرست های ذیربط .

قانون معافیت ابنیه و اماکن ثبت شده در فهرست آثار ملی از پرداخت عوارض شهرداری

ماده واحده - کلیه ابنیه ، اماکن و محوطه های تاریخی که در تصرف یا مالکیت سازمان میراث فرهنگی کشور می باشند و بناها و اماکنی که در تصرف یا مالکیت اشخاص حقیقی یا حقوقی است و طبق قوانین مربوط در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده اند یا میرسند و همچنین موزه های تحت پوشش سازمان مذکور ، از پرداخت کلیه عوارض شهرداری معاف می باشند .

قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ بیست و هشتم بهمن ماه یکهزار و سیصد و هفتاد و یک مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۷۱/۱۲/۲ به تأیید شورای نگهبان رسیده است

○ چند ماده قانونی مربوط به قانون مجازات اسلامی در خصوص آثار به ثبت رسیده در فهرست آثار ملی

۱ - ماده ۵۵۸ قانون مجازات اسلامی: هر کس به تمام یا قسمتی از ابنیه، اماکن، محوطه‌ها و مجموعه‌های فرهنگی - تاریخی یا مذهبی که در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده است، یا تزئینات، ملحقات، تاسیسات، اشیاء و لوازم و خطوط و نقوش منصوب یا موجود در اماکن مذکور، که مستقلاً نیز واجد حیثیت فرهنگی - تاریخی یا مذهبی باشد، خرابی وارد آورد علاوه بر جبران خسارت وارده به حبس از یک الی ده سال محکوم می‌شود.

۲ - ماده ۵۵۹ قانون مجازات اسلامی: هر کس اشیاء و لوازم و همچنین مصالح و قطعات آثار فرهنگی - تاریخی را از موزه‌ها و نمایشگاه‌ها اماکن تاریخی و مذهبی و سایر اماکن که تحت حفاظت یا نظارت دولت است سرقت کند یا با علم به مسروقه بودن اشیاء مذکور را بخرد یا پنهان دارد در صورتی که مشمول مجازات حد سرقت نگردد علاوه بر استرداد آن به حبس از یک تا پنج سال محکوم می‌شود.

۳ - ماده ۵۶۰ قانون مجازات اسلامی: هر کس بدون اجازه از سازمان میراث فرهنگی کشور یا با تخلف از ضوابط مصوب و اعلام شده از سوی سازمان مذکور در حریم آثار فرهنگی - تاریخی مذکور در این ماده مبادرت به عملیاتی نماید که سبب تزلزل بنیان آنها شود، یا در نتیجه آن عملیات به آثار و بناهای مذکور خرابی یا لطمه وارد آید، علاوه بر رفع آثار تخلف و پرداخت خسارت وارده به حبس از یک تا سه سال محکوم می‌شود.

۴ - ماده ۵۶۲ قانون مجازات اسلامی: هرگونه حفاری به قصد بدست آوردن اموال تاریخی - فرهنگی ممنوع بوده و مرتکب به حبس از شش ماه تا سه سال و ضبط اشیاء مکشوفه به نفع سازمان میراث فرهنگی کشور و آلات و ادوات حفاری به نفع دولت محکوم می‌شود.

۵ - ماده ۵۶۴ قانون مجازات اسلامی: هر کس بدون اجازه سازمان میراث فرهنگی و برخلاف ضوابط مصوب اعلام شده از سوی سازمان مذکور به مرمت یا تعمیر، تغییر، تجدید و توسعه ابنیه یا تزئینات اماکن فرهنگی - تاریخی ثبت شده در فهرست آثار ملی مبادرت نماید به حبس از شش ماه تا دو سال و پرداخت خسارات وارده محکوم می‌گردد.

○ فرآیند اخذ شماره ملی برای آثار

این فرآیندمشتمل بر سه بخش است :

شناسایی

مستندنگاری

اخذ شماره ملی

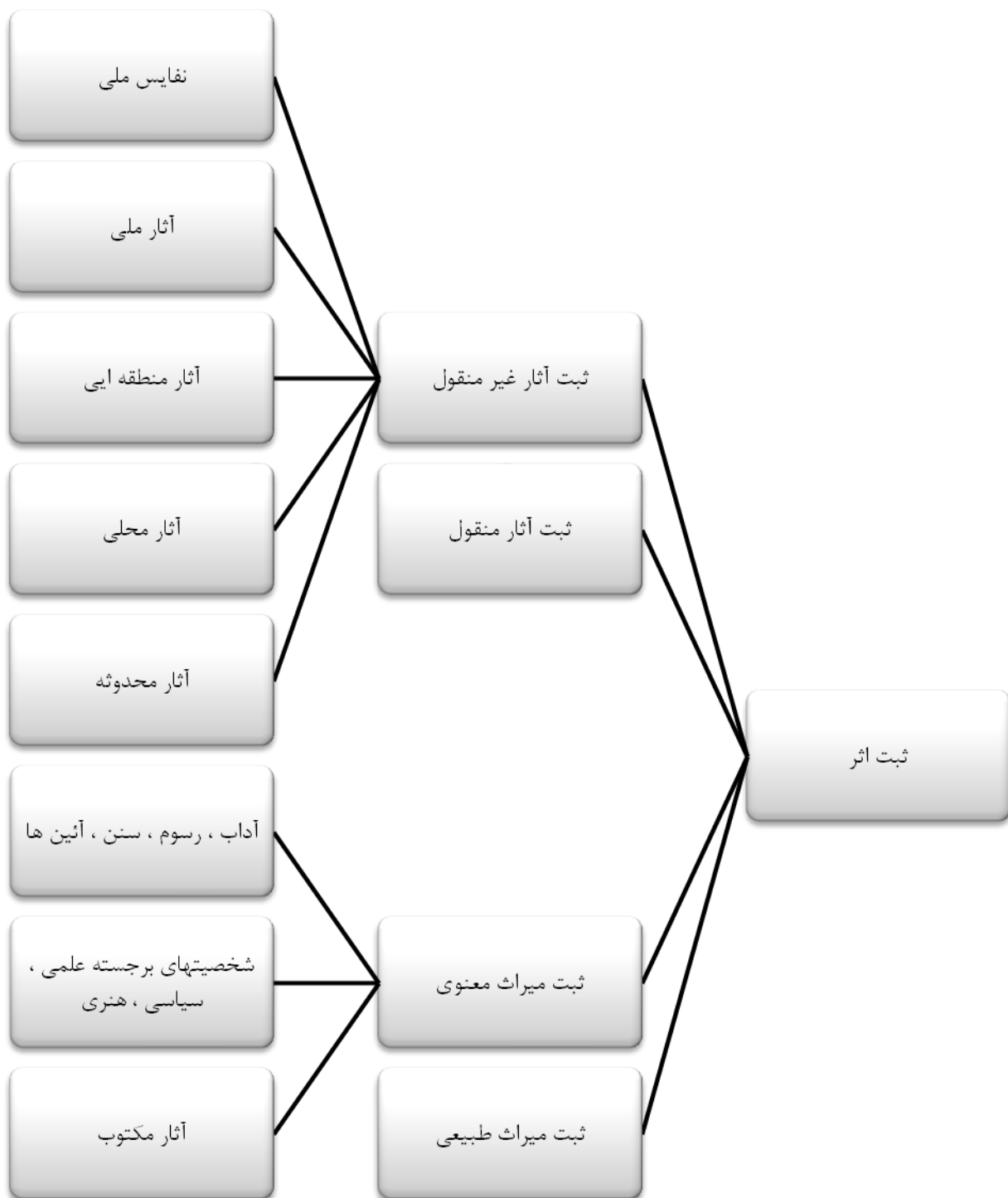
آثار تاریخی اعم از آثار ملموس (ابنیه تاریخی - فرهنگی ، اشیا و آثار طبیعی) و آثار ناملموس (فرهنگ و آداب و رسوم خاص در مناطق مختلف) توسط اشخاص حقیقی و حقوقی به سازمان میراث فرهنگی معرفی می شود . مستندنگاری به مشاورین سازمان شناسائی می گردند. پس از بررسی های لازم این آثار در اولویت بندی شده و جهت مستندنگاری به مشاورین معرفی می گردند . پس از مستندنگاری ، پروژه ها جهت کنترل به کارشناس اداره ثبت تحویل و رفع عیب می گردد . صورت جلسه های ثبت هر یک از پروژه ها جهت طرح در شورا تنظیم می گردد .

سپس در روند تشکیل جلسه با حضور اکثریت اعضا پرونده ها مطرح و بررسی می گردد پرونده هایی که در این جلسه به تصویب می رسند ، پس از مرحله تکمیل کلاس به دفتر مرکزی ارسال می گردند . توضیح اینکه برای آثاری که مالک خصوصی دارند فرم ابلاغ به مالک تکمیل و ارسال می گردد . برخی از پروژه های مستندنگاری شده که در جلسه به تصویب نمی رسند به صورت مستندات درون سازمانی مورد استفاده هستند .

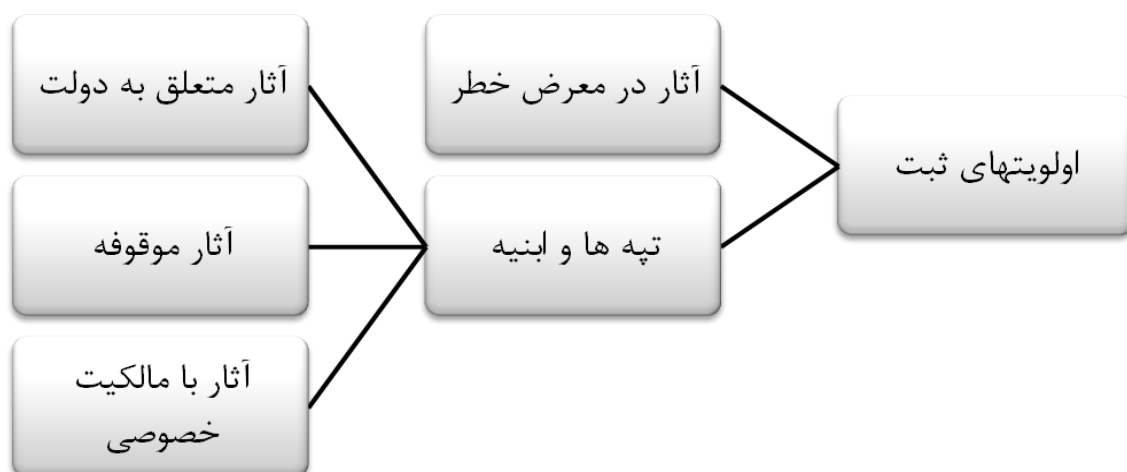
شماره ثبت هر اثر از سازمان میراث فرهنگی کشور و با امضای معاون ریاست جمهوری و رییس سازمان به استاندار استان ابلاغ می شود و رونوشت آن برای ارگانهای مربوطه ارسال می گرددبرخی از ارگانهای که رونوشت به آنها ابلاغ می گردد به شرح ذیل می باشند :

۱. ریاست پژوهشگاه سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری
۲. مرکز امور فرهنگی و اجتماعی سازمان
۳. معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری
۴. اداره کل راه و شهرسازی استان اصفهان
۵. نیروی انتظامی استان اصفهان
۶. دادگستری استان اصفهان
۷. اداره کل میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری استان اصفهان
۸. اداره کل ثبت آثار و حفظ و احیا میراث معنوی و طبیعی
۹. فرماندهی یگان حفاظت سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری
۱۰. اداره کل روابط عمومی سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری

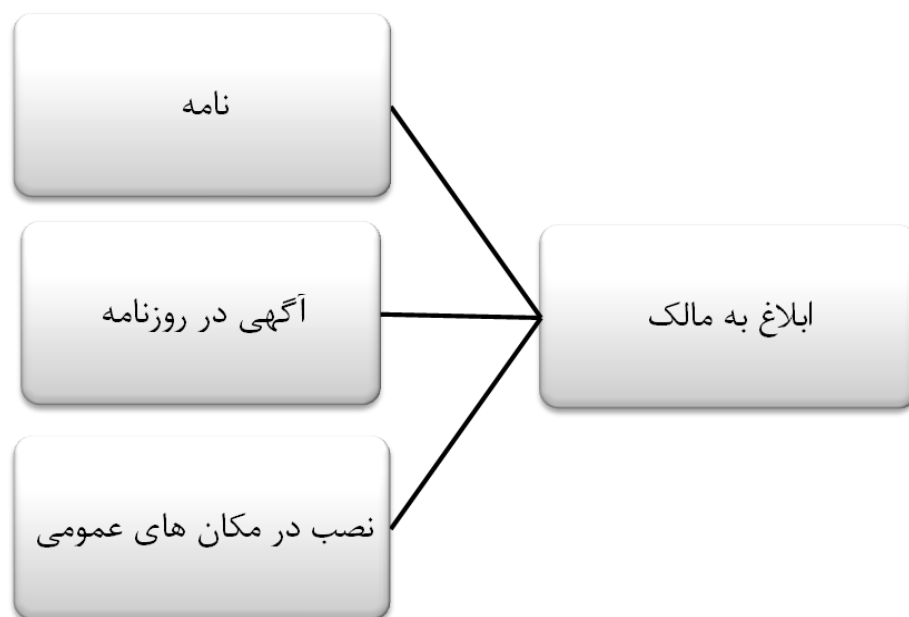
○ انواع ثبت اثر در فهرست آثار ملی :

○ اولویتها جهت ثبت در فهرست آثار ملی:

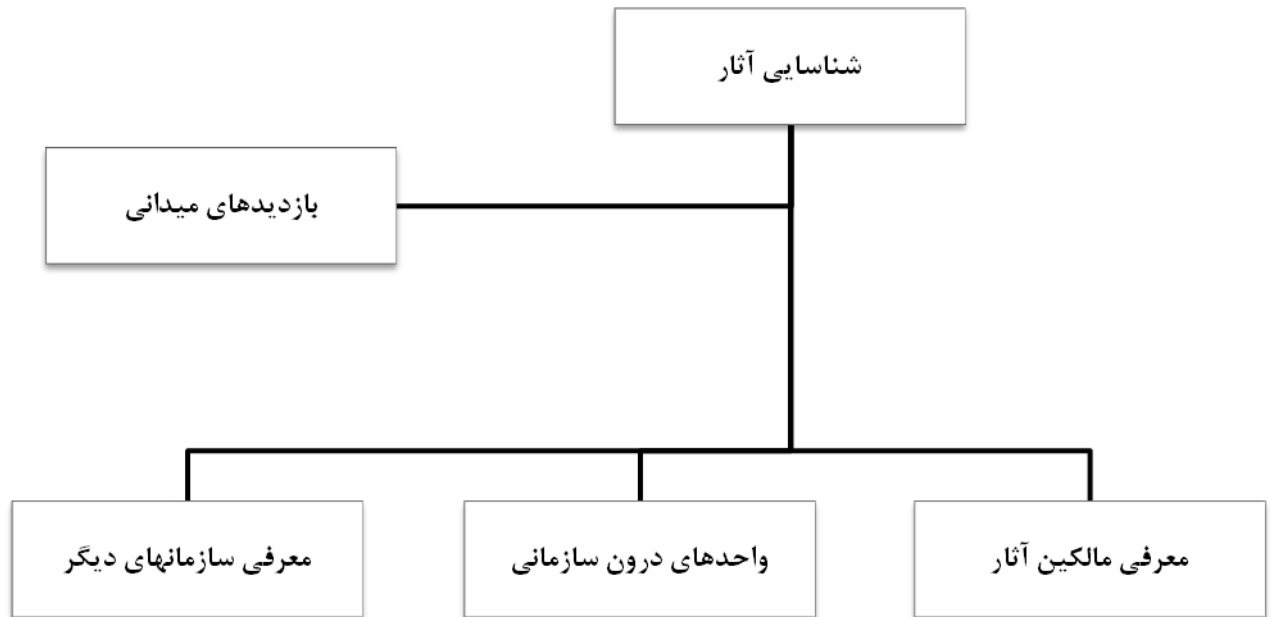

○ راههای ابلاغ به مالک (جهت ثبت اثر):

○ فرایند مستندنگاری آثار :

○ نحوه مطلع شدن ارباب رجوع از ثبت بودن آثار

چنانچه فردی خواستار اطلاع از فهرست آثار ملی باشد علاوه بر اینکه آثاری که اخیراً به ثبت رسیده اند در روزنامه های کثیرالانتشار به آگاهی عموم می رسند ، می تواند با مراجعه به شهرداری منطقه و طی مراحل قانونی و استعلام های مربوطه از وضعیت ملک مورد نظر اطلاع به هم رساند .

همچنین این روند بدون طی مراحل فوق الذکر و به صورت شفاهی از طریق کارشناس ثبت آثار به آگاهی ارباب رجوع می رسد .